

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 16246-11-21 וינקלר נ' ים

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט נאסר ג'ה שאן**התובע קמילה גל וינקלר**

נגד

הנתבע קיבוץ נווה ים

ספרות:

חיים נועם **אגודות שיתופיות הלכות ופסיקה**

חקיקה שאזכרה:

תקנות האגודות השיתופיות (סוגי אגודות), תשנ"ו-1995

פקודת האגודות השיתופיות: סע' 46, 48, 48(2), 48(3)(ג), 48(5), 52

תקנות האגודות השיתופיות (פירוק), תשמ"ד-1984: סע' 16, 24, 25, 26

חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, תשע"ח-2018: סע' 362

חוק הבוררות, תשכ"ח-1968: סע' 3

מיני-רציו:

* תביעת התובעת היא תביעה רכושית שבאה להוציא נכס מנכסי האגודה ממסת נכסיה ולשייכו לתובעת. מדובר בתביעה לגבי נכסי האגודה שהסמכות לבררה היא בידי המפרק שמונה לאגודה (וראוי שכך). על כן, ביהמ"ש המחוזי אינו מוסמך לדון בתביעה.

* אגודות שיתופיות – פירוק – מפרק

* אגודות שיתופיות – פירוק – סמכות

קיבוץ נווה ים אגודה שיתופית (בפירוק) הוא "קיבוץ מתחדש". תקנון האגודה כולל הוראות לעניין שיוך הדירות לחברים. משהתגלעו מחלוקות בין הקיבוץ לבין חברי קיבוץ (עליהם נמנה בן זוגה המנוח של התובעת) מונה בורר, שנתן פסק בוררות שהכריע בסכסוכים לגבי שיוך דירות. לאחר מתן פסק הבוררות, חתם רשם האגודות השיתופיות על צו לפירוק האגודה. בתביעה זו טוענת התובעת כי ע"פ פסק הבוררות זכאי המנוח לדירה מס' 17, ומבקשת להורות לקיבוץ לשייך את מבנה 17 ולרושמו על שמה. הבקשה דנא היא בקשה לסילוק התביעה על הסף, מחמת חוסר סמכות עניינית, בטענה שהסמכות לדון בטענות התובעת נתונה למפרק האגודה.

ביהמ"ש המחוזי קיבל את הבקשה בקבעו:

פירוק אגודה שיתופית מוסדר בפקודה האגודות השיתופיות ובתקנות האגודות השיתופיות (פירוק). כעולה מהוראות הפקודה והתקנות, ככלל, מי שמבקש זכות מאגודה בפירוק עליו להגיש תביעתו בפני המפרק, והמפרק הוא שרשאי להכריע בתביעות אלה, ועל החלטות אלה ניתן להגיש ערעור לרשם. הדבר מתיישב עם הוראת סעיף 48 לפקודה, לפיה פירוק האגודה יתנהל בפיקוחו היחיד של הרשם ולא ע"י ערכאות שיפוטיות בדומה לתאגידיים אחרים. הדבר, כך נראה, נובע מאופיין הייחודי של אגודות שיתופיות ולאור הסמכויות הרחבות שיש לרשם בנוגע להתנהלות היומיומית של אגודות שיתופיות.

בעניין זיברט נקבע, כי פירוק אגודה מצמצם את האפשרות לפנות לביהמ"ש לפחות כמו פירוק חברה מרצון, שמידת הפיקוח עליו מועטה היא. תובע שהגיש תביעתו למפרק, לא יוכל עוד לפנות לביהמ"ש, ולא רק כיון שפניה זו אינה מתיישבת עם "פיקוחו היחיד של הרשם", אלא כיוון שתפקיד המפרק, המברר תביעה שהוגשה לו, הוא תפקיד משפטי או מעין-משפטי, אותו הוא ממלא בעזרת הסמכויות שניתנו לו לשם כך ע"י סעיף 48(4) לפקודה. היוצא מזה, כי החלטת המפרק כמותה כהחלטת שופט, וזכות ערעור עליה, בפני הרשם, ניתנה ע"י סעיף 48 לפקודה. אך נמצא כי אפילו לא פנו המערערים תחילה למפרק, היו שערי ביהמ"ש נעולים בפניהם, שכן פירוק האגודה אינו דומה לפירוק חברה מרצון אלא נובע ממעשה השלטונות, ומשום כך דומה יותר לפירוק חברה ע"י בימ"ש. והנה, ע"פ תקנה 11(ה) לתקנות (כפי שתוקנו), נדרש כל נושא להגיש את תביעתו למפרק: אות הוא, כי זו הדרך לגביית חוב מהמפרק, ולמעשה הדרך היחידה, שאם לא תאמר כן תיגרם ערבוביה: תביעות תתבררנה מקצתן בפני המפרק ומקצתן בפני ביהמ"ש או בפני שניהם גם יחד בזה אחר זה, אם נושא לא בא על סיפוקו בדרך בה הלך תחילה, וכך תסוכל כוונת המחוקק למסור בידי הרשם את "הפיקוח היחידי" על הפירוק.

על הלכה זו חזר ביהמ"ש העליון בעניין בן שמש, שם נקבע כי המחוקק התכוון שכל השאלות המתעוררות בקשר עם פירוק, ובתוכן חובות המגיעים לאגודה וחובות המגיעים ממנה, תיפתרנה במסגרת של פקודת האגודות השיתופיות. לא נס ליחה של הלכת זיברט והיא ממשיכה לחול על תביעות המוגשות כנגד אגודות שיתופיות בפירוק, ראו לדוגמא בג"ץ חנתון בו נקבע כי הלכת זיברט נותרה על כנה לאורך השנים ולא קמו עליה עוררין. המחוקק ביקש לרכז בפני גורם אחד – מפרק האגודה – את כל התביעות שיש בהן נגיעה לפירוק, לרבות תביעות הנוגעות לנכסי האגודה, לכספיה, לחובותיה וזכויותיה. ניהול תביעות לגבי נכסי האגודה המצויה בפירוק בפני הערכאות השונות עלול לפגוע בשוויון בין הנושים, עלול לפגוע בנכסי האגודה ואף לסכל את הליך הפירוק וההפעלה.

נראה, כי אף התביעה דכאן היא תביעה הנוגעת לנכסי האגודה. התובעת מבקשת לאכוף על המפרק לפעול להעביר לקניינה נכס מנכסי האגודה (שכיום מצויים בבעלות האגודה ומנוהלים במסגרת הליך הפירוק) על דרך שיוך הנכס לתובעת. מדובר בתביעה הנוגעת לנכסי האגודה בפירוק, ולו תתקבל התביעה הרי תגרע מן האגודה נכס מנכסיה, ולפיכך הסמכות להכריע בה מצויה בידי המפרק.

אין לקבל את הטענה כי תביעות הנוגעות לנכסי האגודה המעוררות שאלות חוקתיות אינן בסמכות המפרק (שכן שאלות אלה הוחרגו מתחולת סעיף 52 לפקודה לאור סעיף 3 לחוק הבוררות). מכל מקום, אפילו נניח כי שאלות חוקתיות הנוגעות לנכסי האגודה מוחרגות מסמכות המפרק וראוי לדון בהן בביהמ"ש, הרי הסכסוך שבנדון הוא סכסוך רכושי, שאין בו היבטים חוקתיים המצדיקים החרגתו מסמכות המפרק. מדובר בתביעה לאכוף על המפרק לשייך נכס מנכסי האגודה לתובעת, כשהמפרק טוען כי טרם התחיל הליך השיוך בקיבוץ. גם טענת התובעת, כי האגודה החלה הליך שיוך למספר משפחות (טענה שהוכחשה ע"י המפרק, ונראה כי הרשם קיבל את עמדת המפרק), אינה הופכת את הסכסוך לחוקתי, והיא מותרת אותו בגדר סכסוך רכושי רגיל הנוגע לשיוך דירות האגודה.

אשר לטענת התובעת, לפיה תביעתה אינה קשורה לפירוק, כי אם ליישום פסק בוררות שהעניק לה זכויות קנייניות בדירה ספציפית, ולשם יציקת תוכן לאותו פסק-בוררות. ראשית, האמור בפסק הבוררות מוכיח, באופן חד משמעי, כי הוא אינו מעניק לתובעת זכויות כלשהן, וכי כל אשר עשה הוא קביעת מיקום הדירה שתשוך למנוח בבוא היום, ככל שיוחלט על ביצוע שיוך דירות לחברים ותיקים; שנית, אפילו היה נמצא כי פסק הבוררות מעניק זכויות כלשהן לתובעת, הרי אין בכך כדי להעניק לבימ"ש זה סמכות לדון בתביעה, שכן הדרך לביצועו של פסק הבוררות היא ע"י הגשת תביעה למפרק.

אף את טענת התובעת כי האגודה אינה מצויה בפירוק כי אם בהליך שיקום, יש לדחות. כנגד האגודה ניתן צו פירוק והמפרק ממשיך להפעיל את האגודה בתקווה כי יצליח להביא לשיקומה. אין משמעות הדבר כי האגודה אינה מצויה בהליך פירוק מהבחינה המשפטית והמעשית, ואין בכך כדי להוציא בירור תביעות הנוגעות לנכסי האגודה מידי המפרק.

פסק דין

1. בבקשה שלפניי, מבקש הנתבע, קיבוץ נווה ים אגודה שיתופית (בפירוק) (להלן: "האגודה"), באמצעות המפרק עו"ד יפתח עניא (להלן: "המפרק") לסלק התביעה כנגדו על הסף מחוסר סמכות עניינית, זאת מאחר והסמכות לדון בטענות התובעת, נתונה למפרק האגודה.

עובדות רקע:

2. אין מחלוקת כי האגודה היא "קיבוץ מתחדש" כהגדרתו ב**תקנות האגודות השיתופיות (סוגי אגודות)**, התשנ"ו-1995. תקנון הקיבוץ הפך בשלב מסויים לתקנון ההולם מעמדה של האגודה כ"קיבוץ מתחדש" והוא כלל הוראות שונות לרבות לגבי שיוך דירות לחברים (ראו סעיפים 94-108 לתקנון האגודה שחלקים ממנו צורף לכתב התביעה שהגישה התובעת).

3. עיון בתקנון מעלה כי הוא קובע, בסעיף 95 שבו כי "הקיבוץ מחויב לפעול בכל האמצעים העומדים לרשותו, כדי להביא במהירות ראויה לשיוך דירת חבר אחת, לכל אחד ואחד מחברי הקיבוץ הוותיקים; זאת, לאחר שהובטח קיום מקורות כספיים הולמים, לצורך פירעון ההתחייבויות - השוטפות והעתידיות (אקטואריות) - של הקיבוץ...". סעיף 97 לתקנון קובע, כי האסיפה הכללית תקבע את היקף המגרש שיוצמד לכל דירת חבר. סעיף 98 הסמיך את ועד ההנהלה של האגודה ליישם את הליך השיוך, ואילו סעיף 99 לתקנון קבע, כי זכויות חברי הקיבוץ הוותיקים לדירה על-פי הליך שיוך ניתנים להורשה. סעיף 103 קובע כי האסיפה הכללית רשאית להסמיך ועדת ההנהלה על מנת שיפעל למינוי ועדת בוררים על-ידי רשם האגודות השיתופיות (להלן: "הרשם") להכריע במחלוקת לגבי שיוך דירות.

4. מן המסמכים שהונחו לפניי (פסק הבוררות עליו נעמוד להלן), עולה כי האסיפה קבעה "מועד קובע" לזכאות לשיוך דירה (01.01.2002), וכי עוד משנת 2007 פעלה ועדה פנימית לאיתור דירות לשיוכן לחברי הקיבוץ הוותיקים וניסתה להגיע להסכמות אולם לא הצליחה, ולפיכך החליטה האסיפה הכללית למנות את עו"ד נמרוד טפר כבורר לפי סעיף 103 לתקנון והמינוי אושר על-ידי רשם האגודות השיתופיות. עו"ד טפר נתן פסק בוררות ביום 07.12.2008 (נספח 4 לכתב התביעה) (להלן: "פסק הבוררות"), בנוגע למחלוקות בין הקיבוץ לבין 55 חברי קיבוץ עליהם נמנה המנוח דן וינקלר ז"ל- בן זוגה של התובעת. פסק הבוררות הכריע בסכסוכים לגבי שיוך דירות. הבורר הדגיש בפסק הבוררות כי ההליך "עניינו במצב דברים עתידי, ומותנה, אשר אין ודאות כי יתממש" (סעיף 3 לפסק הבוררות). בסעיף 11 (ו) לפסק הבוררות נקבע, כי "היות ומדובר באירועים שיתרחשו בטווח זמן שלבורר אין שליטה עליו, אין לראות בפסק בוררות זה משום הקצאה קניינית מוסמכת של דירות החברים לחברים...", ואילו בסעיף 11 (א) לפסק הבוררות נקבע כי "פסק בוררות זה אינו קובע את עצם הזכות של מי מחברי הקיבוץ הוותיקים, או היקפה, אלא נועד אך לאתר את מיקום ("השטח") עליו תמוקם דירת החבר בהתאם להחלטות מוסדות הקיבוץ..." (ראו נספח 4 לכתב התביעה).
5. לאחר מתן פסק הבוררות, ביום 21.02.2013 חתם רשם האגודות השיתופיות על צו לפירוק האגודה, וזאת מתוקף סמכותו לפי [סעיף 46 לפקודת האגודות השיתופיות](#) (להלן: "הפקודה"). בצו מונה עו"ד עניא כמפרק מפעיל של האגודה. צו הפירוק פורסם ברשומות והוא כלל הוראה, כי בעל תביעה יגיש תביעתו למפרק תוך 60 ימים מיום פרסום ההודעה ברשומות (נספח 2 לבקשת הנתבע).
6. התובעת היא יורשתו על-פי צו קיום צוואה של המנוח דן וינקלר ז"ל שהלך לעולמו ביום 03.08.2011 (לאחר מתן פסק הבוררות). מר דן וינקלר היה אחד מחברי הקיבוץ הוותיקים והוא היה שותף להליך הבוררות הנ"ל. פסק הבוררות קבע, כי בבוא היום, ככל שיהיה שיוך דירות בקיבוץ, "תוקצה ותשוויך זכות עתידית מותנית ובלתי ודאית כלפי הקיבוץ ל"מגרש" עתידי כהגדרתו בסעיף 3 לעיל, בטיוטת התשריט הקובע..." (סעיף 15 (י"ג) לפסק הבוררות).
7. כפי שעולה מנספחי כתב התביעה, מאז שנת 2014 התנהלה בין באי כוח התובעת לבין המפרק התכתבות לגבי זכויות המנוח דן וינקלר ושיוכן לתובעת, כאשר תשובת המפרק שחזרה על עצמה היתה, כי הליך השיוך טרם החל (ראו מכתב המפרק מיום 26.02.2014- המהווה חלק מנספח 7 לכתב התביעה), וכי הליך השיוך יחל לאחר שיקום הקיבוץ (ראו מכתב מיום 12.06.2017 המהווה, אף הוא חלק מנספח 7). ב"כ התובעת שב ופנה אל המפרק בשנת 2021 והמפרק חזר על תשובתו, כי הליך השיוך טרם החל (ראו תשובה מיום 29.06.2021 המהווה חלק מנספח 7 לכתב התביעה).

8. ביום 08.07.2021 הגישה התובעת תלונה כנגד המפרק לרשם האגודות השיתופיות (נספח 8 לכתב התביעה), בה נטען כי בעת האחרונה החלו הליכי שיוך ועל כן הגיע הזמן לשייך את דירתו של המנוח דן וינקלר ליורשתו- התובעת. המפרק השיב לתלונה וטען כי טרם החל הליך השיוך והזכויות במשבצת קרקעות הקיבוץ נותרו כולן בבעלות הקיבוץ, וכי הטענה כי הליכי השיוך החלו למשפחות שהוזכרו במכתב אינה נכונה (נספח 9 לכתב התביעה). לאחר קבלת תשובת המפרק, נדחתה התלונה על-ידי עוזר רשמת האגודות השיתופיות (נספח 6 לבקשת הנתבע).

כתב התביעה וטענות הצדדים לגבי סמכותו של בית המשפט להידרש לתובענה :

9. בכתב התביעה מבקשת התובעת להורות לנתבע, לשייך את מבנה מס' 17 ולרושמו על שם התובעת- בהיותה היורשת של המנוח דן וינקלר, וככל שלשם השיוך נחוץ לקבל את התובעת כחברה, להורות לקיבוץ לקבלה כחברה. נטען כי על-פי פסק הבוררות זכאי המנוח דן וינקלר לדירה מס' 17. עוד נטען כי למן שנת 2017, פנתה התובעת אל המפרק מספר פעמים בבקשה כי דירה מס' 17 לגביה התייחס פסק הבוררות תשויך קניינית לתובעת, אולם בקשותיה לא נענו. נטען עוד, כי לאחרונה החלו בהליך שיוך למספר משפחות וכי לאור "תשובותיו הסתמיות" של המפרק ומאחר ופסק הבוררות העניק זכויות קנייניות שביושר עוד בשנת 2008 וזכויות אלה טרם מומשו, הרי החליטה התובעת להגיש תביעה.

10. בכתב התביעה הקדימה התובעת והתייחסה לשאלת סמכותו של בית המשפט להידרש לתביעה, וטענה כי העניין "יצא מגדר סמכותו של מפרק" זאת מאחר והעניין מושא התביעה עוסק ב"זכויות קונסטרוטיוניות" של התובעת, לרבות בשאלות חלוקת נכסי האגודה ומכירתם. עוד נטען כי מדובר בתביעה המבוססת על פסק בוררות ולפיכך הסמכות נתונה לבית המשפט (סעיף 26-29 לכתב התביעה).

11. הנתבע, באמצעות המפרק, הקדים והגיש בקשה לסילוק התובענה על הסף, מאחר והסמכות לדון בה נתונה למפרק האגודה. נטען, כי על-פי הדין, מנוע מי שטוען לזכות כלפי אגודה שיתופית בפירוק להגיש תביעה כנגדה לבית המשפט, לרבות תביעה כספית או תביעה לאכיפת זכויות, כי הסכמות נתונה למפרק האגודה וככל שתובע מבקש להשיג על הכרעת המפרק יגיש ערעור על החלטת המפרק לרשם האגודות השיתופיות. משכך, אין בסמכותו של בית משפט אזרחי לדון בתביעה ולהורות למפרק כיצד לנהל נכסי האגודה.

12. בתשובה לבקשה, חזרה התובעת על טענתה כי נושא התביעה הוא קונסטרוטיוני המתבטא באפליית לעומת אחרים, ועל כן הסמכות היא לבית המשפט. נטען עוד כי התביעה אינה נוגעת לענייני פירוק האגודה, כי אם מטרתה היא לצקת תוכן לפסק הבוררות משנת 2008. התובעת הוסיפה וטענה כי ההליך המתנהל לגבי האגודה אינו פירוק כי אם שיקום, כפי שעולה ממכתבי המפרק לחברי הקיבוץ שצורפו לתשובה, וכי

נושא התביעה אינו נוגע לפירוק וכי הזכות הנטענת מקורה בפסק בוררות ואינה כפופה לפירוק.

13. הוגשה תגובה לתשובה בה התייחס המפרק לכל טענות התובעת בתשובה.

הכרעה:

14. לאחר עיון בטענות הצדדים, מצאתי כי יש לסלק התביעה על הסף זאת מאחר ובית המשפט אינו מוסמך להידרש לתביעה, וכי הסמכות להכריע בטענות התובעת היא תחילה למפרק ולאחר מכן לרשם האגודות השיתופיות ככל שיוגש ערעור על החלטות המפרק.

המסגרת הנורמטיבית:

15. אין מחלוקת, כי נחתם צו פירוק על-ידי רשם האגודות השיתופיות כפי שעולה מצו הפירוק, כאשר הרשם מקנה למפרק סמכויות הפעלת הקיבוץ.

16. פירוק אגודה שיתופית מוסדר בפקודה וב[תקנות האגודות השיתופיות \(פירוק\)](#), התשמ"ד-1984 (להלן: "התקנות"). נביא להלן חלק מהוראות הפקודה והתקנות הדרושות להכרעה בטענות הצדדים.

17. [סעיף 46](#) לפקודה קובע כי לרשם האגודות השיתופיות סמכות לפרק אגודה שיתופית. [סעיף 48](#) לפקודה בנוסחו לפני תיקונו בתיקון מס' 10 משנת 2018 (שתוקן במסגרת חקיקת [סעיף 362 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018](#)), קבע הוראות לעניין פירוק אגודה שיתופית והוראות לגבי סמכויותיו של המפרק שמתמנה על-ידי הרשם.

סעיף [48 \(2\)](#) לפקודה קובע כי "פירוק העסקים יתנהל בפיקוחו היחיד של הרשם" ו-"תהא למפרק הסמכות לקנות חזקה מיד בכל הנכסים השייכים לאגודה .. ולנהל את עסקי האגודה ככל שיהיה צורך בכך לשם ניהול עסקיה של האגודה בדרך שיש בה מן התועלת"

ואילו סעיף [48 \(3\)\(ג\)](#) קובע כלהלן:

"משקיבל צו לפירוק עסקים תוקף, תהא למפרק שנתמנה ע"י הרשם עפ"י

סעיף-קטן (2) הסמכות:

...

(ג) לחקור בכל התביעות נגד האגודה, ולהחליט בצו לפי הוראות פקודה זו

בשאלה למי מן התובעים זכות הקדימה על פני חברו;..

על החלטות המפרק בענייני פירוק ניתן לערער בפני הרשם, כפי שקובע סעיף [48 \(5\)](#) לפקודה:

"כל המוצא את עצמו נפגע ע"י הצו של המפרק, רשאי לערער על אותו צו בפני הרשם בתוך שני חדשים מיום מתן הצו".

18. אף בתקנות נקבעו הוראות לגבי פירוק אגודה: [תקנה 16](#) לתקנות מסמיכה את המפרק לבדוק תביעות חוב של נושים לאשרה או לדחותה (כאשר על החלטה זו ניתן לערער בפני הרשם); [תקנה 24](#) מקנה למפרק סמכות לממש נכסי האגודה; [תקנה 25](#) מקנה למפרק הסמכויות לפעול לפי סדרי הדין האזרחי בעניינים הבאים: "הזמנת עדים למתן עדות או להמצאת מסמכים", או "נקיטת אמצעי כפיה וענישה כלפי עד שלא נענה להזמנתו או סירב להעיד"; [תקנה 26](#) מקנה למפרק סמכות "לעשות בנכסי האגודה כפי שייראה לו דרוש לשם ביצוע הפירוק".

19. משמעות האמור לעיל הוא שככלל, מי שמבקש זכות מאגודה בפירוק עליו להגיש תביעתו בפני המפרק, והמפרק הוא שרשאי להכריע בתביעות אלה, ועל החלטות אלה ניתן להגיש ערעור לרשם. הדבר מתיישב עם ההוראה האמורה [בסעיף 48](#) לפקודה, לפיה פירוק האגודה "יתנהל בפיקוחו היחיד של הרשם" ולא על-ידי ערכאות שיפוטיות בדומה לתאגידים אחרים. הדבר, כך נראה, נובע מאופיין הייחודי של אגודות שיתופיות ולאור הסמכויות הרחבות שיש לרשם בכל הנוגע להתנהלות היומיומית של אגודות שיתופיות.

20. [בע"א 136/50 עזבון המנוח זיברט נ' אגודה הדדית בית ונחלה בע"מ \(בפירוק\)](#), פ"ד ח 958 (1954) (להלן: "עניין זיברט"), נידונה תביעה שהגישו יורשי המנוח זיברט כנגד האגודה לאכוף עליה הסכם מכר מקרקעין. בית המשפט המחוזי קבע כי לא יזקק לתביעה כנגדה מאחר והיא בפירוק וערעור על קביעה זו לבית המשפט העליון נדחה. בית המשפט העליון קבע את העקרונות הבאים לגבי אגודה שיתופית בפירוק המוגשת כנגדה תביעה לגבי נכס מנכסיה:

"ואשר להגשת תביעה לבית המשפט, הדעת נותנת כי פירוק אגודה מצמצם את האפשרות לפנות לבית-משפט לפחות כמו פירוק חברה מרצון, אשר מידת הפיקוח עליו אך מועטה היא. נמצא, שתובע אשר הגיש תביעתו למפרק, לא יוכל עוד לפנות לבית-המשפט, ולא רק כיון שפניה זו אינה מתיישבת עם 'פיקוחו היחיד של הרשם', אלא כיון שתפקיד המפרק, המברר תביעה שהוגשה לו, הוא תפקיד משפטי או מעין-משפטי, אשר הוא ממלא אותו בעזרת הסמכויות שניתנו לו, לשם כך ע"י סעיף 48(4) הנ"ל. היוצא מזה, כי החלטת המפרק כמוה כהחלטת שופט, וזכות ערעור עליה, בפני הרשם, ניתנה ע"י סעיף 48 לפקודה הנ"ל.... אך אנו סבורים כי אפילו לא פנו המערערים תחילה למפרק, היו שערי בית המשפט נעולים בפניהם, שכן

פירוק האגודה איננו דומה לפירוק חברה מרצון, אלא הוא נובע ממעשה השלטונות, ומשום כך דומה הוא יותר לפירוק חברה ע"י בית-המשפט. והנה, על-פי תקנה 11 (ה) לתקנות האגודות השיתופיות (כפי שתוקנו), נדרש כל נושא להגיש את תביעתו למפרק: אות הוא, כי זוהי הדרך לגביית חוב מהמפרק, ואנו מוסיפים: הדרך היחידה, שאם לא תאמר כן תיגרם ערבוביה: תביעות תתבררנה מקצתן בפני המפרק ומקצתן בפני בית המשפט או בפני שניהם גם יחד בזה אחר זה, אם נושא לא בא על סיפוקו בדרך בה הלך תחילה, וכך תסוכל כוונת המחוקק למסור בידי הרושם את "הפיקוח היחידי" על הפירוק".

21. על הלכה זו חזר בית המשפט העליון בע"א 422/58 בן שמש נ' הלוואה וחסכון, פ"ד יג 2060 (1959), שם נקבע כי המחוקק "התכוון שכל השאלות, המתעוררות בקשר עם פירוק, ובתוכן חובות המגיעים לאגודה וחובות המגיעים ממנה, תיפתרנה במסגרת של פקודת האגודות השיתופיות".

ראו גם:

- ע"א 187/67 "לחם" מאפיה קואופרטיבית בראשון לציון בע"מ (בפירוק) נ' פאר, פ"ד כא(2) 298 (1976).
- חיים נועם ועופר נועם אגודות שיתופיות - הלכות ופסיקה" 470-472 (מהד' 4, 2020).

22. לא נס ליחה של הלכת זיברט והיא ממשיכה לחול על תביעות המוגשות כנגד אגודות שיתופיות בפירוק (ראו לדוגמא בג"ץ 1641/10 קיבוץ חנתון נ' רשם האגודות השיתופיות [פורסם בנבו] 11.10.2012) שבו נקבע כי "הלכת זיברט נותרה על כנה לאורך השנים ולא קמו עליה עוררין". כאמור, המחוקק ביקש לרכז בפני גורם אחד- מפרק האגודה, כל התביעות שיש בהן נגיעה לפירוק, לרבות תביעות הנוגעות לנכסי האגודה, לכספיה, לחובותיה וזכויותיה. ניהול תביעות לגבי נכסי האגודה המצויה בפירוק בפני הערכאות השונות עלול לפגוע בשוויון בין הנושים, עלול לפגוע בנכסי האגודה ואף לסכל את הליך הפירוק וההפעלה.

מן הכלל אל הפרט

23. נראה, כי אף התביעה דכאן היא תביעה הנוגעת לנכסי האגודה. התובעת מבקשת לאכוף על המפרק לפעול להעביר לקניינה נכס מנכסי האגודה (שכיום מצויים בבעלות האגודה ומנוהלים במסגרת הליך הפירוק) על דרך שיוך הנכס לתובעת. מדובר בתביעה הנוגעת לנכסי האגודה בפירוק, ולו תתקבל התביעה הרי תגרע מן האגודה נכס מנכסיה, ולפיכך הסמכות להכריע בה מצויה בידי המפרק.

24. טוענת התובעת, כי הסמכות להידרש לתביעה מצויה בידי בית המשפט ממספר נימוקים. אמנה להלן את נימוקי התובעת להחריג את התביעה מתחולת הלכת זיברט ואדון בהם.

25. טוענת התובעת כי בפנינו עניין קונסטיטוציוני-חוקתי, הנוגע לשוויון בין חברים ולגבי חלוקת נכסי האגודה ועל כן אינו בסמכות המפרק. טענה זו אני דוחה.

המנוח סכסוך "קונסטיטוציוני" או "חוקתי" באגודה שיתופית מקורו בפסיקת בית המשפט העליון שדנה בשאלה, אם סוגים מסוימים של סכסוכים יוחרגו מתחולת [סעיף 52](#) לפקודה, העוסק בבוררות חובה. [ברע"א 1139/99 כפר מחולה נ' בית שאן חרוד - אגודה שיתופית](#), פ"ד נד(4) 262, 277-278 (2000), עמד בית המשפט העליון על ההגדרה של "סכסוך חוקתי" המוצא מגדר תחולתו של [סעיף 52](#) לפקודה, וקבע כי:

"בפסיקה של בתי-המשפט בישראל נתקבלה בהקשר זה ההבחנה בין 'עניינים' קונסטיטוציוניים' ובין עניינים 'פנימיים'. אבי ההבחנה הוא השופט זוסמן, והוא פיתח אותה בעניין עולש ובעניין הלוואה וחשכון. בהסתמכו על הפסיקה האנגלית ייחד השופט זוסמן את הדיבור 'סכסוכים הנוגעים לעסקי האגודה' לסכסוכים 'פנימיים', שהם סכסוכים הנובעים מניהול העסקים, במובן הרחב ביותר, של האגודה עם חבריה. לעומתם סכסוכים 'חוקתיים' הם המקרים המיוחדים המעוררים שאלות של חוקיות, כגון חוקיותם של מוסדות האגודה, חוקיות פעולותיה של האגודה או שאלת תוקף בחירתם או מינוים של חברי מוסדות האגודה (...). סכסוכים אלה אינם נתפסים על ידי סעיף 52(1) לפקודה ולכן עליהם להתברר בפני בית-משפט. יצוין, כי מאחר שמדובר בסכסוכים סביב חוקיותן של פעולות האגודה, הרי הם לפי מהותם סכסוכים שכלל אינם יכולים לשמש נושא להסכם בין הצדדים, במובן הוראת סעיף 3 [לחוק הבוררות](#). נמצא, כי הוצאתם של סכסוכים "חוקתיים" אלה מתחום הבוררות אינה, בסופו של דבר, תוצאה של קיום הוראת סעיף 52(1) לפקודה, אלא היא נובעת מדיני הבוררות הכלליים..... מן הראוי להביא בעניין זה את דבריו של חברי השופט ברק בעניין ירמה: 'ההבחנה בין "עניין פנימי" לבין "עניין חוקתי" אינה קלה כלל ועיקר. המקרים הקיצוניים אינם מעוררים קושי, אך ככל שמתקרבים ל"מרכז" מתגלה חוסר הבהירות אשר בסוגיה זו. כך, למשל, תובענה, הבאה לפסול בחירות לאחד ממוסדות האגודה, היא "עניין חוקתי" (..) לעומת זאת, השאלה, אם חשבונו של חבר האגודה חויב ביתר או בחסר, היא 'עניין פנימי'.... אך מה דינה של החלטה להרחיק חבר מהאגודה? השופט ח' כהן סבר, כנראה, כי עניין זה הוא 'פנימי'....'(ההדגשה אינה במקור – נ.ג.)."

26. איני מקבל הטענה, כי תביעות הנוגעות לנכסי האגודה המעוררות 'שאלות חוקתיות' אינן בסמכות המפרק (שכן שאלות אלה, כאמור לעיל, הוחרגו מתחולת [סעיף 52](#) לפקודה לאור [סעיף 3 לחוק הבוררות](#)). מכל מקום, אפילו אניח, כי 'שאלות חוקתיות' הנוגעות לנכסי

האגודה מוחרגות מסמכותו של המפרק וראוי לדון בהן בבית המשפט, הרי הסכסוך שלפניי הוא סכסוך רכושי, שאין בו היבטים חוקתיים כאלה המצדיקים החרגתו מסמכותו של המפרק. מדובר בתביעה לאכוף על המפרק לשייך נכס מנכסי האגודה לתובעת, כאשר המפרק טוען כי טרם התחיל הליך הפירוק בקיבוץ. גם טענת התובעת, כי האגודה החלה הליך שיוך למספר משפחות (טענה שהוכחה על-ידי המפרק ונראה, כי רשם האגודות השיתופיות, בדחותו התלונה כנגד המפרק קיבל עמדת המפרק), אינה הופכת את הסכסוך לחוקתי, והיא מותירה אותו בגדר סכסוך רכושי רגיל הנוגע לשיוך דירות האגודה.

27. טענה נוספת בפי התובעת היא, כי תביעתה אינה קשורה לפירוק, כי אם ליישום פסק בוררות שהעניק לה זכויות קנייניות בדירה ספציפית, ולשם יציקת תוכן לאותו פסק-בוררות. ראשית, ציטטתי לעיל חלק מהוראות פסק הבוררות, והאמור בפסק הבוררות מוכיח, באופן חד משמעי, כי הוא אינו מעניק לתובעת זכויות כלשהן, וכי כל אשר עשה הוא קביעת מיקום הדירה שתשויך למר וינקלר ז"ל בבוא היום, ככל שיוחלט על ביצוע שיוך דירות לחברים ותיקים; שנית, אפילו סברתי כי פסק הבוררות מעניק זכויות כלשהן לתובעת (ואיני סבור כך לאור לשונו הברורה של פסק הבוררות), הרי אין בכך כדי להעניק לבית משפט זה סמכות לדון בתביעה, שכן הדרך לביצועו של פסק הבוררות (בדומה לפסק דין כספי של בית משפט כנגד האגודה) היא על-ידי הגשת תביעה למפרק.

28. אף טענת התובעת כי האגודה אינה מצויה בפירוק כי אם בהליך שיקום אני דוחה. כנגד האגודה ניתן צו פירוק והמפרק ממשיך להפעיל את האגודה בתקווה כי יצליח להביא לשיקומה. אין משמעות הדבר כי האגודה אינה מצויה בהליך פירוק מהבחינה המשפטית והמעשית, ואין בכך כדי להוציא בירור תביעות הנוגעות לנכסי האגודה מידי המפרק.

29. לסיכום, תביעת התובעת היא תביעה רכושית שבאה להוציא נכס מנכסי האגודה ממסת נכסיה ולשייכו לתובעת. מדובר בתביעה לגבי נכסי האגודה שהסמכות לבררה היא בידי המפרק (וראו שכך). על כן בית משפט זה אינו מוסמך לדון בתביעה.

30. סוף דבר, אני מורה על מחיקת התביעה מחוסר סמכות עניינית.

31. התובעת תשלם לנתבע הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסך 6,000 ₪. הסכום ישולם תוך 30 ימים מהיום, שאם לא כן יישא הסכום הפרשי הצמדה וריבית החל מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

ניתן היום, י"ח סיוון תשפ"ב, 17 יוני 2022, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

נאסר ג'השאן 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה